

POST PENTECOSTEN. 421.

quando genus humanum ad uitam redijt. Cœpit loqui, id est, q̄ prius opera manuum suar̄ laudabat, deũ confiteri cœpit, dicēs cum Propheta: Dñs deus dedit ^{Isaie. 54.} mihi linguã eruditam. Et cum Psalmista: Dñe, labia mea aperies. Dedit illum matri suæ, qñ cum ecclesiæ restituit. [Acceptit autem omnes timor.] **M**i qui timore & admiratione concutiebantur, immundi spiritus intelliguntur, qui uidentes genus humanum, p̄ aduentum domini de sua potestate eripi, tota intentione concussi sunt in tantum, ut per obsessum hominem dicerent: Quid nobis & tibi fili dei: uenisti ante tempus torquere nos?

DOMINICA XVIII.
post Pentecosten, Lucae XIII.

In illo tempore Cum intraret Iesus in domum cuiusdam principis pharisæorum sabbato manducare panem. Et reliqua.

Quoties legim⁹ dominũ ad nuptias uel ad conuiuium uenisse, non gulę illecebris depurare debem⁹, sicut scribæ & pharisæi faciebant, dicentes eum uini potatorẽ esse, & amicum publicanorum, sed ob certi gratiam mysterij eum uenisse credere debemus, id est, pro lucrãdis animabus. Sicut em̄

doctus piscator & peritus uenator, siue auceps, in eo loco retia sua tendit, ubi multitudinem piscium uel auium siue bestiarum cōuenire nouit, ut ex multis alii qui capiuntur: ita dominus retia suæ prædicationis in eo loco extendere uoluit, ubi plures conueniebāt, ut ex multis aliqui caperentur in fide. Et ob istiusmodi causam, uel ad cōuiuia, uel ad nuptias uocatus, uenire non renuit. Vñ (sicut præsens lectio narrat) cs̄ intraret Iesus in domū cuiusdam principis phariseorum sabbato manducare panem. et ipsi obseruabant eum. Vbi notādum quia paui nomine omnia, quæ ad uictum pertinent, euangelista significare uoluit: quia usus scripturæ est, ut à principali parte, quæ est in uita hominis, id est, pane, cætera significet, sicut de Ioseph fratribus dictū legimus:

Gene. 43. Quia isti hodie mecum comesturi sunt panē, qui tamen postea cum eo inebriati fuisse leguntur. Et sicut in eadem **Gene.** legimus de puero **Hebræo**, qui iuxta rem domino suo quærebat, Et appositus est corā eo

Gene. 24. panis. Quod autem ait, [Et ipsi obseruabant eum,] non ad sabbatum, sed ad ipsum dominū pertinet. Obseruabant quippe eū, si in sabbato curaret hominē, aut aliquod opus faceret, siue aliquem sermonē prolisset, in quo merito eam reprehendere possent. Neque enim obseruatores sabbati erant, qui ipsum sabbati sanctificatorem reprehendere cupiebant, si possent. Obseruatio ergo & in bono & in malo ponitur. In bono, sicut dñi uoce Israelitis dicit: Ecce ego mitto angelū meum, qui præcedat te & custodiat semp.

Philip. 3 Obserua ergo, & audi uocē eius. Et sicut **Apostolus** ait: Obseruate eos qui ita ambulant, sicut habetis formam nostrā, id est, eos imitamini, quos iuxta formā,

quam uobis ostendimus, ambulare uideritis. In malo ponit, sicut ait **Propheta**: **Obseruabit peccator iustum & stridebit super eum dentibus suis, uel quæret mortificare eum.** Sic & in hoc loco, non in bono, sed in malo ponitur, cū dicitur: [**Et ipsi obseruabāt eū.**] Igitur obseruabant eum, nō ut imitari uellent, sed reprehēdere cōpuebāt, si possent. **Obseruatio ergo & in bono, & in malo ponitur.** **Et ecce homo quidam hydropicus erat ante illum.** **Hydropicis grauis est infirmitas, quæ nascitur ex uitio uesciæ, cum inflatione turgente & anhelitu fœtido.** **Proprium est hydropici, ut quo amplius biberit, eo magis fitiat.** Ergo per hydropicum avarus quilibet designatur, quia sicut hydropicus quo est grossior, eo est infirmior: ita avarus q̄ plus abundat diuitijs, eo plenior est uitijs. **Ecce sicut hydropicus quo amplius bibit, eo amplius fitit: sic avarus quanto magis diuitias, quas cōcupiscit, acquisierit, tanto magis in eis acquirendis exardescit.** **Quod pulchre quidam de sapientibus breui uersiculo comprehendit, dicēs:**

Psalms. 144

Crescit amor nummi, quantū ipsa pecunia crescit. **Et sicut quidam ait: Avarus obolo indiget.** **Sicut em̄** **sapienti rotus mundus diuitiarum est, sic avaro totus mundus auaritiæ: quia quicquid uidet oculis, cōcupiscit mente & habere desiderat.** **Alienum damnnum suum lucrum deputat, teste Salomone: Avarus nō implebitur pecunijs, nec anima eius satiabitur bonis.** **Potest quoq̄ non incōuenienter per hydropicum q̄libet luxuriosus intelligi: q̄a sicut hydropicus q̄ plus bibit, plus fitit, ita luxuriosus quo plus ad petulantiā carnis deditus fuerit, eo plus ad petulantiā libidinis exardescit.** **De quibus per prophetā dicitur:**

Eccles. 1

Jezech. 23
Joel. 1

Quorū carnes sunt ut carnes asinorum, & fluxus eorum ut fluxus equorum. **Et iterum: Computruerūt iumenta in stercore suo. Et respondens Iesus. Dixit ad legisperitos & phariseos, dicens: Si licet sabbato curare? At illi tacuerunt.** Responso ista domini ad illud pertinet, quod superius dictū est: [Et ipsi obseruabant eum.] Nō enim hic ab alijs interrogatus legitur, sed ad eorū cogitationes respondit: Et prudētissima ratione dominus obseruatores suos hinc inde concludit, ne aptam inuenirent responsum. Si enim dicerent, Licet sabbato curare, reprehensibiles essent, ut quid eum obseruarent, utrum sabbato curaret hominem: si uero dicerent, Non licet, arguerentur, quare sabbato asinum uel bouem soluentes à præsepio, ducerent ad aquam. & ideo nō inuenientes quid dicerent, tacuerūt. Nec solum in hoc loco reprehensores suos ita concludit, sed etiam in alijs frequenter locis, sicut de quadam muliere in adulterio deprehensa, uel de denarij redditione, et sicut fecit quā interrogauerunt eum, dicentes: Dic nobis, in qua potestate hæc facis? At ille respondēs, dixit: Dicite & uos mihi unum uerbum, & ego dicam uobis in qua potestate hæc facio. Quod si nō dixeritis mihi, nec ego dicā uobis in qua potestate hæc facio. Dicite mihi: Baptismum Iohannis de cælo erat, an ex hoibus? At illi cogitauerunt intra se, dicentes: Si dixerimus de cælo, dicer nobis: Quare ergo nō suscepistis illud? Si dixerimus ex hominibus, turba quæ à Iohanne baptizata est, lapidabit nos. Et ideo non habētes quid dicerēt, siluerunt. Sic & in hoc loco nullā aptam inuenientes responsum, tacuerunt, impleta prophetia, quæ ait: **Rex uero lætabitur in deo, laudabuntur omnes qui**

iurant in eo, quia obstructū est os loquentiū iniqua.
 Sed quia dñs etiam ingratis beneficium suæ largita-
 nis frequenter præstat, recte subdit: Ipse vero ap-
prehensum eū sanauit, ac dimisit. Et pulchre co-
 ram auaris hydropicum curauit, ut cum in uno sana-
 retur infirmas corporis, in multis morbus curaretur
 mentis. Quorū auaritiā dñs prudentissima com-
 paratione redarguit, cum ait: [Et respondens, ad il-
 los dixit: Cuius uestrum asinus aut bos in puteū ca-
 deret, & non continuo extrahet illum die sabbati? Et
 non poterant adhæc respondere illi.] Ac si diceret:
 Si uestrum animal in puteum cadens cum tāta festi-
 natione eripere curatis, nō propter animalis curā, sed
 propter uestram auaritiā cōsulendam: multo ma-
 gis ego hoīem, qui melior est pecore, & qui ad ima-
 ginē dei factus est, ab infirmitate in sabbato debeo li-
 berare, cū facilius sit hoīem uerbo sanare, quā ani-
 mal de puteo abstrahere. **I**am em̄ per hydropicum
 auarum diximus designari. Pulchre ergo auarus ani-
 mali in puteo cadēti cōparatur, quia hydropicus hu-
 more inordinato abundat. Dū em̄ quis morbo auar-
 itie succumbit, quasi sitiens in puteum cadit. **V**nde
 & dñs mulierem, quæ decem & octo annos incurua-
 ta fuerat, nec sursum aspicere poterat, assimilauit ani-
 mali, quod ad aquam ducitur. **M**alum est ergo uitiū
 auaritiæ, quod fidem tollit, cōcordiam dissipat, cha-
 ritatem uiolat, & innumerabilia mala generat, recte
 Apostolo q̄ ait: **R**adix omniū malorū est cupiditas, 1. Tim. 6.
 quā quidā appetētes, circa fidē naufragauerūt, & in-
 seruerunt se doloribus multis. Inflatūs aut̄ diuitiis, p-
 arctā & angustam uiā in regnum celorū intrare nō
 potest, dñō dicēte: **D**ifficile, qui pecunias habent, in Luc. 12.

regnum dei intrabūt. Amen dico uobis, facilius est camelū per foramē acus transire, q̄ diuitem in regnū dei intrare. Vnde Apostolus ad Timotheū ait: Præcipe diuitibus huius seculi, nō sublimē sapere, nec in incerto diuitiarū sperare, sed in dño, qui abūde præstat omnibus ad fruendū. Nā qui uolunt diuites fieri, incidunt in tentationē & laqueum diaboli, & desideria multa & inutilia, quæ mergunt hoīem in interitum & perditionem. Dupli- ci em̄ pœna auarus constringitur, qm̄ & hic infelix diuitias cū labore acquirit, & in futuro earundem diuitiarū rationē cum dolore in tormentis exoluet, Iacobo teste qui ait: Agite nunc diuites, plorate, ululantes in miserijs quæ superueniunt uobis. Diuitiæ ur̄æ putrefactæ sunt, & uestimenta uestra à tineis comesta sunt. Aur̄ & argentum uestrum æruginauit, & ærugo eorū in testimonium uobis erit, & māducabit carnes uestras sicut ignis. Auaritia em̄ uisceribus pietatis caret, patrē nescit, matrē ignorat, fidē & amicitia nō custodit, proximo uel p̄p̄inquo non miseret̄, sed p̄p̄inquos uelut extraneos efficit, dicente Salomone: Bene facit animæ suæ uir misericors, auarus aut̄ etiam p̄p̄inquos abijcit. [Dicebat aut̄ & ad inuitatos parabolam, intendens quō primos accubitus eligerēt, dicens ad illos: Cum inuitatus fueris ad nuptias, nō discūbas in primo loco.] Quantū ad literā pertinet, prudentis & eruditi uiri uitam & mores cōponit, qm̄ honestissimū genus est uiuendi in cōuiujs uel nuptijs, siue alijs cōuentibus, fideles ut se alterutrū præferāt, & honore seinuicem præueniant, p̄cipiente Petro apostolo qui ait: Omnes inuicē humilitatē insinuate. Sicut em̄ honor est aliquem superius uocari, sic dedecus, cum qui primū lo-

Jacobi. s.

Salom. ii.

1. Petri. s.

cum imprudenter apperit, ad ultimū reuocari. **Meli-** Prone. 25.
 us est em̄ (ait Salomon) ut dicaſ tibi, **A**ſcende ſuperi
 us, quā ut humiliſ corā principe. **E**t iterū: **A**ltio- Eccle. 30
 ra te ne queſſeris, & fortiōra te ne ſcrutatus fueris. **E**t Eccle. 31.
 iterum: **A**d mēſam magnā ſediſti &c. **E**t ruruſum: **Su-** Prone. 192.
 perbum ſequitur ignominia. **S**piritualiter autē coniun
 ctionem **C**hriſti & eccleſiæ, nuptias uocari in ſcriptu
 ris uſitatiffimū eſt, ſicut eſt illud in euangelio: **S**imile
 eſt regnū cælorū homini regi, qui fecit nuptias filio
 ſuo. **I**n nuptijs duo coniungūtur, ſponſus & ſponſa.
Spōſus ergo **C**hriſtus eſt, de quo p̄ Iohannē dicitur:
Qui habet ſponſam, ſpōſus eſt. **S**ponſa uero eſt ſc̄tā Oleg. 2
 eccleſia, cui per prophetā dicitur: **S**pōſabo te mihi in
 iuſtitia & ueritate. **T**halamus huius ſpōſi, uterus uir
 ginis fuit, ſicut per **P**ſalmiſtā dicitur: **T**anquā ſpon
 ſus procedens de thalamo ſuo. **C**elebratores harum
 nuptiarum apoſtoli fuerunt, de quibus ſcriptum eſt:
Non poſſunt filij ſponſi ieiuare, quādiu cū illis eſt
 ſponſus. **I**n his ergo nuptijs ille feliciter diſcūbit, q̄ in
 fide uocatus, humiliter, pie, iuſteq̄ in eccleſia uiuit.
Bene autē dicitur, **N**on diſcumbas in primo loco. **N**o
 uiſſimus enim locus ad mentis humilitatē pertinet.
Ille ergo ſpiritualiter nouiſſimus diſcūbit, qui ſe om̄i
 bus inferiore & indigniore in mente iudicat, cō
 ſiderans non ſolū ſanctiores, ſed & multos ſe eſſe ſa
 pientiores. **V**nde & ſubditur: **N**e forte honora
tior te ſit inuitatus ab eo, ⁊ ueniens is qui te
& illū uocauit, dicat tibi: Da huic locum.] **S**ape em̄
 per mentis elationē de ſuperiori gradu ad inferiore
 quicq̄ descendit, quia dū mente tumidus eſt & infla
 tus, aut in carnis petulantiam, aut in aliquod facinus
 cadere permittitur, per qd̄ ab hominibus uitupere-

1. Reg. 15. tur. Vnde & subditur: Et tunc incipias cum rubore nouissimum locū tenere. Quod Sauli contigit, cui superbienti à dño dictum est: **Nonne cum esles paruulus in oculis tuis, caput in tribus Israel constitui te?** Nunc quia eleuaris, deiici te ne sis rex. Sed postquā quid agere non debeas, prohibuit, quid agendum sit, pius redemptor manifestare curauit, cū subiunxit: Sed cum vocatus fueris, vade, recumbe in nouissimo loco, ut cum uenerit qui te inuitauit, dicat tibi: **Amice, ascende superius.**] Quem ergo humilem inuenit, amici noīe beatificat, atq; ut superius ascendat uocat: quia ut ait Petrus apostolus, Superbis deus resistit, humilibus autē dat gratiam. Et pulchre subdidit: Tunc erit tibi gloria corā simul discumbentibus. ne nūc in presenti quærere incipias. Hereditas em̄ (ait Salomon) ad quam in principio festinatur, in nouissimo benedictione carebit. Exponens dñs quid in similitudine pposuerat, adiunxit, dicens: [**Quia omnis qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabitur.**] Vbi notandum quia nō ait simpliciter, **Qui se humiliat, exaltabitur:** sed cum additamento, [**Om̄s qui se exaltat, humiliabitur: & qui se humiliat, exaltabit.**] Alij ergo in hoc seculo & in futuro exaltātur, qualis fuit **Dauid, Iezechias & Iosias,** & ceteri tales qui in presenti seculo gloriosi fuerunt, & in futuro gloriosiores sunt. Alij hic & in futuro humiliātur, quales sunt superbi pauperes, & illi qui, p peccatis in presenti uita uindictā recipiunt, & in futuro ad perpetuā poenā transeū, qualis fuit **Herodes, Antiochus,** & multi tales, de quibus scriptum est: **Duplici cōtritione cōtere**

Jeremi. 17. eos dñe. **Nonnulli hic exaltantur, & in futuro humiliā**

antur, quales sunt superbi diuites, q̄ iuxta scripturæ uocem, **Ducūt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt.** Alij hic humiliantur, sed in futuro exaltantur, sicut sunt sancti pauperes, & præcipue illi, qui propter deum omnia sua derelinquūt, & spontanea paupertate semetipsos humiliāt, ut in futuro exaltari mereantur. **Amemus ergo uirtutē humilitatis in præsentī uita, ut à dño exaltari mereamur in altera uitā, illius uestigia sequentes qui ait: Discite à me quia mitis sum & humilis corde, & inuenietis requiē animabus uestris.** **Humilis autē dictus est quasi humilius.** Ille ergo uere humilis esse cognoscitur, qui se terram & cinerem iugiter esse considerat, dicens cum beato **Abraā patriarcha: Loquar ad dñm meū, cum sim puluis & cinis.** **Humilitas nō solum in corpore, sed etiam in mente conseruanda est, iuxta exemplum illius, qui in regali solio constitutus, aiebat: Humiliatus sum usquequaq; dñe, uiuifica me scdm uerbū tuū.** **Humilitas quippe magistra est sapiētiæ, teste ppheta q̄ ait: Bonū mihi dñe quod humiliasti me, ut discā iustificatiōes tuas.** **Quāto em̄ uniusquisq; hic ppter deū fuerit humilior, tāto in futuro erit excellentior,** **Petro apostolo teste q̄ ait: Humiliamini sub potēti manu dei, ut uos exaltet in tēpore uisitatiōis.**

Job. 14

Gene. 18

i. Petri. 5

FERIA QVARTA

quatuor temporum. Marci IX.

In illo tēpore Respondens unus de turba, dixit ad Iesum: Magister, attuli filium meū ad te, habētē spm̄ mutum: qui ubi tunc eū apprehenderit, allidit eū: Et rel: